

پنجمین کنفرانس وزرای تعاون منطقه آسیا و اقیانوسیه و توصیه‌های آن به دولت‌ها

این نیز یک واقعیت است که سرعت حرکت و ایجاد تغییر و تحول در جهان امروز به قدری سریع و حساب شده است که اگر به نهاد و یا سازمان اقتصادی و اجتماعی که حتی با انگیزه مردمی به تولید کالا و خدمات پردازد اما اگر نتواند خود را با آهنگ تحول سازگار نماید دیر یا زود از حرکت باز خواهد ایستاد و مسیر کاروان را به سایر قافله سالاران واگذار خواهد نمود.

(پکن ۱۶ - ۱۱ اکتبر ۹۹)

● محمود زارع زاده

مقدمه:

دفتر منطقه‌ای آسیا و اقیانوسیه اتحادیه بین‌المللی تعاون (ICA Roap) پنجمین کنفرانس خود را در سطح وزراء تعاون در منطقه آسیا و اقیانوسیه از تاریخ ۱۱ الی ۱۶ اکتبر ۱۹۹۹ در شهر پکن پایتخت چین برگزار نمود.

در کنفرانس وزراء معمولاً دیدگاه‌های مربوط به نهضت تعاون که مراحل کارشناسی و مشورتی آن در اجلاسهای مختلف و در فاصله دو کنفرانس توسط کارشناسان و مسئولین تعاونی‌های مختلف منطقه به صورت قطعنامه‌ای به عنوان توصیه‌های تعاونی‌ها به دولت‌ها در می‌آید به بحث و بررسی و در نهایت تأیید و تصویب توسط کنفرانس

می‌انجامد. پس از تصویب «توصیه‌ها» از دولت‌های منطقه نیز خواسته می‌شود که نسبت به اجرای آن در سطح ملی اقدام نمایند و پیگیری‌های لازم را نیز در جهت اجراء آن به عمل آورند.

در چهار کنفرانس قبلی موضوعاتی از قبیل:

- نقش ویژه دولت در مورد تعاونی‌ها
- نقش سازمانهای تعاونی در مورد نهضت تعاون.

- نقش سازمانهای بین‌المللی در خصوص تعاونی‌ها.

- رابطه دولت و تعاونی‌ها با یکدیگر
- نهضت تعاون و اقتصادهای با گرایش بازار

- تعاون بین الملل

- نقش ویژه اتحادیه بین‌المللی تعاون با تعاونی‌های عضو این اتحادیه

- نقش مسئولین دولتی در پیشرفت

تعاونی‌ها

- توسعه و جنسیت

- توسعه پایدار

- انجام تغییرات در قوانین تعاونی‌ها

- اصلاح ساختار تعاونی‌ها

و سایر موضوعات مربوط به نهضت تعاون مورد بررسی وزراء تعاون در منطقه آسیا و اقیانوسیه قرار گرفت و توصیه‌های آن نیز به دولت‌های منطقه جهت پیگیری ابلاغ گردید.

پنجمین کنفرانس نیز بر اساس سیاق کنفرانس‌های قبلی به بحث و بررسی موضوعات مورد توجه نهضت تعاون در منطقه آسیا و اقیانوسیه و در هفت موضوع به شرح ذیل پرداخت:

۱- استقلال و عدم وابستگی تعاونی‌ها

۲- به رسمیت شناسختن فعالیت‌های تعاونی‌ها

۳- قرار گرفتن تعاونی‌ها در میدان مناسب فعالیت

- ۴- لزوم قانون برای تعاونی‌ها
- ۵- تدوین و تنظیم مقررات توسط خود تعاونی‌ها
- ۶- جمع آوری سرمایه و سرمایه گذاری در تعاونی‌ها.

۷- کمک‌های رسمی توسعه به تعاونی‌ها.
در زمینه مباحث فوق بررسی‌های لازم در در ایام برگزاری کنفرانس صورت پذیرفت و سرانجام موضوعات فوق الذکر و توصیه‌های مربوط با اندکی تغییر و با اضافه شدن یک موضوع دیگر که بیانگر نقش سایر سازمانهای مالی و فنی جهانی نظیر بانک جهانی و فائو در مورد نهضت تعاون بود به کار خود پایان داد.

در پنجمین کنفرانس وزراء تعاون منطقه آسیا و اقیانوسیه وزیر تعاون جمهوری اسلامی ایران و نیز در رأس هیأتی شرکت نمود و ضمن انعکاس وضعیت تعاونی‌های کشورمان دیدگاههای خود را نیز در مورد پیشرفت نهضت تعاون طی دو سخنرانی ارائه نمود.

تحولات جهانی و به ویژه پذیرش سیستم‌های اقتصاد باز در اغلب کشورهای آسیایی و اقیانوسیه دیدگاهها و چشم اندازهای متفاوتی را نسبت به گذشته در جهت گیریهای اقتصادی و اجتماعی پیش روی نهادها و سازمانهای اقتصادی و اجتماعی اعم از دولتی و غیر دولتی به ویژه در دو دهه اخیر به وجود آورده است. حاصل چنین تحولاتی که همراه با نفوذ بیش از پیش علم و فن آوری و اطلاع رسانی و ارتباطات در زندگی مردم می‌باشد قطعاً تأثیر خود را بر روند نهضت تعاون نیز در همه جای جهان بر جای گذاشته و یا خواهد گذاشت.

آقای دکتر روبرتو رودینگر رئیس اتحادیه بین المللی تعاون در بخشی از سخنان خود موفقیت تعاونی‌ها را در جهان در سه شکل زیر ترسیم نمود:

- ۱- در جهان تعدادی از تعاونی‌های با سابقه وجود دارند که به همان شکل و سیاق قبل ادامه فعالیت می‌دهند.
- ۲- بخشی دیگر از تعاونی‌ها در جهان وجود دارند که گرچه از پیدایش آنها سالیان

متمادی می‌گذرد اما کمتر توانسته‌اند خود را با تحولات جهانی سازگار نمایند.

۲- تعدادی از تعاونی‌ها در جهان وجود دارند که سعی و تلاش نموده‌اند خود را با دنیای امروز هم آهنگ و سازگار نمایند. و این گونه نتیجه گرفت که از میان سه شکل تعاونی‌های فوق الذکر شکل اول و دوم دیر یا زود به بن بست خواهند رسید و تنها تعاونی‌های شکل سوم می‌توانند پیر تحرک و پویا به وظایف اجتماعی و اقتصادی خود عمل نمایند.

این یک واقعیت است که تعاونی‌ها حتی اگر به عنوان یک نهاد اقتصادی مطرح شوند بهتر و مطلوب‌تر از هر نهاد اقتصادی دیگر می‌توانند «چهره انسانی به اقتصاد» بدهند و این ضروری‌ترین نیاز همه انسانها در این دنیای شلوغ و پراز ازدحام و شش میلیارد نفری می‌باشد.

این نیز یک واقعیت است که سرعت حرکت و ایجاد تغییر و تحول در جهان امروز به قدری سریع و حساب شده است که اگر به نهاد و یا سازمان اقتصادی و اجتماعی که حتی با انگیزه مردمی به تولید کالا و خدمات پردازد اما اگر نتواند خود را با آهنگ تحول سازگار نماید دیر یا زود از حرکت باز خواهد ایستاد و مسیر کاروان را به سایر قافله سالاران واگذار خواهد نمود.

از این رو شناخت تحولات جهانی و نیز تأثیر گذاری آن بر نهضت تعاون از جمله اموری است که هم بر عهده دولت‌ها و هم بر عهده مدیران و اعضای تعاونی‌ها می‌باشد.

امروزه بیش از هر زمان دیگر نیاز به علم و فن آوری و اطلاع رسانی همراه با مدیریت کارآمد برای رونق و توسعه نهضت تعاون ضروری می‌باشد.

تعاونی‌ها به عنوان یک نهاد از جامعه مدنی قدرت خود را از اعضای می‌گیرند بنابراین نباید چنین پنداشت که تعاونی‌ها تنها اداره اعضای را به عهده دارند بلکه تعاونی‌ها نیازهای مشترک اعضای را مدیریت می‌نمایند و این امر یعنی نوعی زندگی ترجیحی و چهره انسانی دادن به اقتصاد که بدون شک همه افراد تشنه برقراری و استقرار آن می‌باشند.

دفتر منطقه‌ای آسیا و اقیانوسیه پنجمین کنفرانس وزراء تعاون را در پکن در حالی برگزار نمود که از تجربه مفید چهار کنفرانس قبلی که به ترتیب در استرالیا (سیدنی ۱۹۹۰)، اندونزی (جاکارتا ۱۹۹۲)، سریلانکا (کلمبو ۱۹۹۳) و میانمار (چیانگ می ۱۹۹۷) برگزار گردیده بود بهره برده بود.

این کنفرانس همچنین از تجارب و دست آوردهای چهار اجلاس کارشناسی و مشورتی که قبل از برگزاری پنجمین کنفرانس وزراء و در نپال، بانکوک، هانوی و سنگاپور برگزار گردیده، استفاده نمود.

انجام توصیه‌های کنفرانس که شرح تفصیلی آن در ادامه خواهد آمد موجبات توسعه نهضت تعاون را در کشورمان بیشتر فراهم خواهد ساخت.

۱- استقلال و عدم وابستگی تعاونی‌ها

نقش اصلی و اساسی شرکت‌های

دولت‌ها معمولاً در جهت برنامه‌های توسعه اقتصادی ملی امتیازات خاصی را برای برخی از بخش‌های اقتصادی به طور موقت قائل می‌شوند. باید اذعان نمود که تعاونی‌ها بهترین و مناسب‌ترین نهادهایی هستند که در جهت توسعه اقتصاد ملی و پیرو سیاست‌های اقتصادی دولت می‌توانند از این نوع امتیازات همان گونه که در مورد سایر شرکت‌های اقتصادی اعمال می‌شود بهره‌مند شوند.

تعاونی را نباید در توسعه ملی جستجو نمود. هر چند تمامی شرکت‌های تعاونی را نمی‌توان در این رده مورد ارزیابی و سنجش قرار داد ولی تعاونی‌های بسیاری را می‌توان یافت که حضور خود را به ویژه در توسعه اقتصادی به ثبوت رسانده‌اند. به طور کلی اگر خواسته باشیم تفسیری دقیق از تعاونی‌های موفق و نقش آنان در توسعه ملی داشته باشیم به این نتیجه خواهیم رسید که تعاونی‌های موفق به تعاونی‌هایی گفته می‌شود که سه خصیصه ذیل را دارا باشند:

- ۱- مدیریت کارآمد و مؤثر
- ۲- پاسخگویی در مقابل اعضا
- ۳- نظارت دائمی اعضا بر تعاونی

به بیان دیگر تعاونی‌های موفق به تعاونی‌هایی گفته می‌شود که فقط در آغاز فعالیت خود می‌بایست از حمایت دولت برخوردار شوند و در ادامه حرکت میل به استقلال و وابستگی در آنها تقویت شود. در مقابل تعاونی‌های موفق تعاونی‌های ناموفقی نیز وجود دارند که گرچه در عرصه کار و فعالیت نیز وجود دارند ولی کارکرد آنان نقش مفیدی در توسعه ملی بر جای نمی‌گذارد. ضعف اصلی این تعاونی‌ها را باید در وابستگی دائمی آنها به دولت دانست، در این تعاونی‌ها دو عامل اساسی و مؤثر یعنی مدیریت کارآمد و پاسخگو بودن در قبال اعضا به ورطه فراموشی سپرده شده است.

با عنایت به موارد مذکور، پدیده استقلال و عدم وابستگی در تعاونی‌ها عنصر اصلی حرکت تعاونی‌ها در مسیر توسعه ملی تلقی می‌شود و از این رو ضرورت دارد که دولت‌ها چه به هنگام تنظیم لوایح قانونی و چه به هنگام تنظیم آیین‌نامه‌ها درباره این

تعاونی‌ها می‌باشند و فعالیت تعاونی‌های واقعی میل به جهت‌گیری طبق خواسته‌ها و نیازهای اعضا را دارد. هنگامی که اعضا گرد هم می‌آیند و مجمع عمومی خود را تشکیل می‌دهند و عملکرد مدیران تعاونی را مورد ارزیابی قرار می‌دهند و بر اساس آن مدیران و مسئولین تعاونی را انتخاب می‌نمایند در حقیقت این تعاونی از یک ساختار جامعه مدنی برخوردار است، در این جامعه اراده اعضا تحقق خواهد یافت، هنگامی که اندوخته‌های اندک اعضا در تعاونی موجبات سرمایه‌گذاری وسیع جهت تأمین نیازهای اعضا را فراهم می‌سازد در حقیقت تعاونی در جهت برابری و نیز توزیع ثروت گام برداشته است.

لذا، دولت‌ها باید از تعاونی‌های واقعی استقبال نمایند و زمینه فعالیت‌های مربوط به تعاونی را به رسمیت بشناسند و تعاونی‌ها را برای آن نوع فعالیت‌هایی که اعضا برای آن ترسیم نموده‌اند و علت وجودی تعاونی بر آن مبنا بوده است را به رسمیت بشناسند که اگر چنین اقدامی صورت پذیرد قطعاً تعاونی‌ها در جهت خودیاری و نظارت دقیق اعضا بر عملکرد تعاونی حرکت خواهند نمود و در نتیجه نه تنها با شکست مواجه نخواهند شد بلکه در جهت ارتقاء و بالندگی و ایفای نقش در توسعه ملی گام بر خواهند داشت.

در جهت تحقق آرمان‌های فوق و حرکت تعاونی‌ها به سمت و جهت تعاونی‌های واقعی لازم است دولت‌ها موارد ذیل را در سیاست‌ها و راهبردها به کار ببندند.

الف - دولت‌ها باید حضور تعاونی‌ها را در توسعه ملی، کاهش فقر، ایجاد فرصت‌های شغلی، توسعه جامعه شهری و روستایی، توسعه خدمات اجتماعی و ارتقاء و بهبود کیفیت زندگی مردم و همچنین به عنوان نهادهای واقعی که به شیوه دمکراتیک اداره و مدیریت می‌شوند به رسمیت بشناسند.

ب - تعاونی‌ها نیز باید حضور خود را در عدالت اجتماعی و مکراسی و برابری و مساوات و چهره «انسانی دادن» به اقتصاد و بازار تحقق بخشند.

عنصر حیاتی توجه و اهتمام وافر به عمل آورند و به ویژه به موارد ذیل توجه عمیق بنمایند:

الف - استقلال تعاونی‌ها باید به طور قانونی به رسمیت شناخته شود.

ب - تعاونی‌ها در جهت قدرتمند شدن و بروز ظرفیت‌های خود مجاز می‌باشند.

ج - دولت‌ها به طور قاطع از دخالت در امر تعاونی‌ها توسط کارگزاران خود پرهیز نمایند.

۲- به رسمیت شناختن تعاونی‌ها

قرار گرفتن شرکت‌های تعاونی در یک فضای غیر طبیعی و مصنوعی یکی از محوری‌ترین دلایل شکست تعاونی‌ها محسوب می‌شود. هنگامی که از یک تعاونی که برای خدمات رسانی به افراد فقیر و کم درآمد جامعه طراحی شده است کار دیگری را انتظار داشته باشیم و یا از یک تعاونی که در جهت ارائه خدمات به جامعه تشکیل شده است توقعی غیر از آن داشته باشیم، در واقع این تعاونی‌ها در یک فضای مصنوعی قرار خواهند گرفت که همین امر موجب ناکامی و شکست تعاونی را فراهم خواهد ساخت. اعطاء امتیازات و وام‌های ارزان قیمت و یارانه‌ای به تعاونی‌ها به منظور اجرای خدمات مورد نظر دولت‌ها از جمله اقداماتی است که تعاونی‌ها را در شرایط مصنوعی قرار خواهد داد.

در مقابل تعاونی‌های مصنوعی، تعاونی‌های واقعی نیز وجود دارند. تعاونی‌های واقعی تعاونی‌هایی هستند که متکی به اعضا بوده و قدرت خود را از اعضا می‌گیرند و خدماتی را به انجام می‌رسانند که بر اساس نیازهای واقعی اعضا باشد. به این امر باید توجه عمیق داشته باشیم که اعضا تعاونی‌ها اصلی‌ترین عامل هدایت

ج - چنانچه تعاونی‌ها بتوانند به استقلال و عدم وابستگی دسترسی یابند بدون تردید خواهند توانست نقش و سهم خود را در تحقق موارد مذکور ایفا نمایند.

۳- قرار گرفتن تعاونی‌ها در میدان مناسب فعالیت

چنانچه موجودیت تعاونی‌ها برای آن دسته از فعالیتهایی که به خاطر آن به وجود آمده‌اند برسمیت شناخته شود می‌توان انتظار داشت که شرکت تعاونی جایگاه واقعی خود را در بخش‌های مختلف اقتصادی پیدا نماید و از عهده انجام آن نیز به درستی برآید. در چنین وضعیتی است که یک شرکت تعاونی قادر خواهد بود در یک اقتصاد بان نظیر همه شرکت‌های اقتصادی مستقل ایفای نقش نماید و خدمات و کالای خود را در پاسخ به تقاضای بازار عرضه نماید. به این نکته باید توجه داشت که آن چه مانع شکست و ناکامی تعاونی می‌شود قرار گرفتن آن در میدان مناسب فعالیت برای آن فعالیت می‌باشد و برقراری امتیازات ویژه نمی‌تواند مانع شکست تعاونی گردد.

دولت‌ها معمولاً در جهت برنامه‌های توسعه اقتصادی ملی امتیازات خاصی را برای برخی از بخش‌های اقتصادی به طور موقت قائل می‌شوند. باید اذعان نمود که تعاونی‌ها بهترین و مناسب‌ترین نهادهایی هستند که در جهت توسعه اقتصاد ملی و پیرو سیاست‌های اقتصادی دولت می‌توانند از این نوع امتیازات همان گونه که در مورد سایر شرکت‌های اقتصادی اعمال می‌شود بهره‌مند شوند. در اینجا به این نکته اساسی باید توجه داشت که شرکت‌های تعاونی صرفاً یک نهاد اقتصادی نبوده بلکه به موازات آن اهداف اجتماعی را نیز تعقیب می‌نمایند، و یا به عبارت دیگر تعاونی‌ها ابزار مناسبی هستند که در جهت بهبود شرایط اجتماعی و اقتصادی اعضا حرکت می‌نمایند و این امر خود یکی از بی نظیرترین و ارزشمندترین پدیده‌هایی است که دولت‌ها می‌توانند در برنامه‌های توسعه ملی روی آن حساب نمایند و به هنگام جهت

گیری‌های توسعه ملی از این امر غفلت ننمایند.

با توجه به موارد فوق، توصیه‌های ذیل در جهت ارتقاء سهم تعاونی‌ها در توسعه ملی توسط دولت‌ها به عمل می‌آید.

الف - تصمیم گیرندگان و مقامات دولتی استقلال و عدم وابستگی تعاونی‌ها را به رسمیت بشناسند و جایگاه واقعی آن را در برنامه ریزی اجتماعی و توسعه مشروعیت بخشند.

ب - دولت‌ها همان گونه که به شرکت‌های خصوصی و عمومی مساعدت می‌نمایند به تعاونی‌ها نیز در امر ارائه خدمات اجتماعی کمک نمایند.

ج - دولت‌ها باید به این امر توجه نمایند که کمک و مساعدت آنان صرفاً در آغاز و شروع کار تعاونی باشد و آن گونه نباشد که این نوع کمک‌ها دراز مدت و یا دائمی باشد بلکه بر عکس باید زمینه‌های لازم در جهت استقلال عمل تعاونی‌ها به وجود آید.

د - کمک‌های دولت عمده‌تاً می‌تواند در زمینه‌های آموزش و به منظور ظهور مدیریت کارآمد در تعاونی و رشد و توسعه آن باشد.

ه - دولت‌ها نظام‌های آموزشی تعاون را در سر فصل‌های آموزشی خود منظور نمایند و نیز به دانش‌آموزان اجازه دهند که تعاونی‌های خاص خود را به وجود آورند.

و - دولت‌ها شرکت‌های خصوصی کوچک و متوسط را تشویق نمایند تا نسبت به تشکیل تعاونی‌های جدید به منظور ارائه خدمات بهتر بپردازند.

ز - دولت‌ها کلیه قوانین و محدودیتهایی را که مانع حضور مساوی مردان و زنان در تعاونی‌ها اعم از عضویت و یا مدیریت در آنها می‌شود را از پیش پای تعاونی‌ها بردارند.

۴- لزوم قانون برای تعاونی‌ها

به این نکته باید توجه داشت که در اکثر کشورهای آسیایی و اقیانوسیه قانون تعاون وجود داشته و بر اساس آن تعاونی‌ها تشکیل و ادامه مسیر می‌دهند. در تمامی کشورهای آسیایی و اقیانوسیه به

استثناء تعدادی معدود قانون تعاون به نحوی تنظیم شده است که تعاونی‌ها متفاوت از شرکت‌های خصوصی و دولتی می‌باشند. ساختار و تمایز اغلب تعاونی‌ها با سایر شرکت‌های دولتی و خصوصی در این است که معمولاً اصول شناخته شده اتحادیه بین المللی تعاون (ICA) در قانون تعاون به رسمیت شناخته شده و تعاونی‌ها نیز ملزم به رعایت آن می‌باشند. از این رو در ارزیابی و سنجش از تعاونی‌ها می‌باید این اصول مورد ملاحظه قرار گیرد و زمینه‌های قانونی شدن آن نیز فراهم شود. در جهت تحقق اصول تعاون در قانون تعاون توصیه‌های ذیل برای دولت‌ها به عمل می‌آید.

الف - دولت‌ها باید از تعاونی آن «تعریف» را داشته باشند که در اصول تعاون و توسط اتحادیه بین المللی تعاون پذیرفته شده است و زمینه قانونی برای این «تعریف» را نیز در قانون تعاون فراهم سازند.

ب - اصول اعلام شده در بیانیه اتحادیه بین المللی تعاون حداقل گامی است که دولت‌ها همراه با «تعریف تعاونی» می‌توانند بردارند و ضمن آن نیز باید مشروعیت و مقبولیت آن را بپذیرند.

ج - دولت‌ها باید مشروعیت تعاونی‌ها را مساوی با سایر اشکال سازمان‌های اقتصادی و اجتماعی بپذیرند.

د - دولت‌ها نباید محدودیتی برای داوطلبانه بودن عضویت در تعاونی‌ها به وجود آورند.

ه - دولت‌ها نباید محدودیتی خاص در زمینه نوع فعالیت برای تعاونی‌ها به وجود آورند.

و - دولت‌ها باید فعالیت‌های جدیدی که توسط تعاونی‌ها آغاز می‌شوند را به رسمیت بشناسند.

ز - دولت‌ها موظف به ثبت شرکت‌های تعاونی می‌باشند.

۵- تدوین و تنظیم مقررات توسط خود تعاونی‌ها

قانون تعاون باید به نحوی تنظیم شود که مفاد ذیل را در بر گیرد:

۱- اهداف اجتماعی و اقتصادی تعاونی را تضمین نماید.

۲- فعالیت‌های تعاونی‌ها با صراحت مشخص شوند.

۳- حقوق اعضاء تضمین شود.

۴- شرایطی را که تعاونی‌ها باید در اجرای وظایف اجتماعی به طور صحیح پذیرا باشند با صراحت مشخص شوند.

غیر از موارد فوق، بقیه امور مربوط به تعاونی‌ها باید توسط خود تعاونی‌ها و البته در چارچوب قانون تعاون تنظیم و تدوین شوند. تدوین و تنظیم مقررات توسط خود تعاونی‌ها نیز از جمله اموری است که قانونی بودن آن باید به رسمیت شناخته شود.

تدوین مقررات توسط خود تعاونی‌ها موجباتی را فراهم خواهد ساخت تا آنان بتوانند بر اساس آن به شاخصهای توسعه که در ماهیت تعاونی‌ها است دسترسی یافته و ساختار مناسب خود را با توجه به اهدافی که ترسیم نموده‌اند به دست آورند. شرکت‌های تعاونی (اولیه) می‌توانند مقررات داخلی خود را خود وضع نمایند و وضع مقررات در سطوح بالاتر نیز باید به نحوی باشد که به وحدت رویه و اداره دموکراتیک شرکت‌های تعاونی خدشه وارد نسازد.

به این نکته باید توجه داشت که وضع مقررات توسط خود تعاونی‌ها شرایطی را به وجود خواهد آورد که طی آن جو اطمینان و اعتماد در درون و بیرون از تعاونی‌ها تقویت شده و در نتیجه تعاونی‌ها آسانتر و روان‌تر می‌توانند به اهداف خود دسترسی یابند.

نکات ذیل می‌تواند مورد توجه دولت‌ها به هنگام «تدوین مقررات توسط خود تعاونی‌ها» قرار گیرد:

الف - دولت‌ها باید تنظیم و تدوین مقررات توسط خود تعاونی‌ها را در چارچوب قانون بپذیرند و نیز تعاونی‌ها این حق را خواهند داشت که با توجه به شرایط نسبت به بازنگری و به روز درآوردن مقررات درونی خود اقدام نمایند. ب - اعضاء تعاونی‌ها حق دارند فعالیت‌های تعاونی را به طور مشخص و

دولتها باید به این امر توجه نمایند که کمک و مساعدت آنان صرفاً در آغاز و شروع کار تعاونی باشد و آن گونه نباشد که این نوع کمک‌ها دراز مدت و یا دائمی باشد بلکه بر عکس باید زمینه‌های لازم در جهت استقلال عمل تعاونی‌ها به وجود آید.

واضح وضع نمایند و چنان چه در این زمینه به اجماع نرسند متوسل به قانون تعاون شوند. بخش تنبیهات در قانون تعاون نیز باید در حداقل ممکنه وضع شود.

ج - در قانون تعاون باید شرایط ثبت و انحلال شرکت‌های تعاونی پیش بینی شود.

د - در قانون تعاون نحوه حسابرسی داخلی و خارجی شرکت‌های تعاونی باید مشخص شود. حسابرسی داخلی توسط خود تعاونی‌ها و در چارچوب قانون اعمال خواهد شد.

ه - دولت‌ها حق انحلال تعاونی‌هایی را که برخلاف قانون حرکت می‌نمایند را دارا می‌باشند. چنین حقی البته باید منبعث از قانون باشد.

۶- جمع آوری سرمایه و سرمایه‌گذاری

سرمایه رکن اصلی مالکیت و عامل تعیین کننده در یک شرکت خصوصی

می‌باشد. اما در شرکت‌های تعاونی دسترسی به اهداف اجتماعی سرمایه اصلی تعاونی‌ها را تشکیل می‌دهد. به عبارت دیگر

دستیابی به خدمات مورد نیاز اعضاء عامل تعیین کننده و اصلی می‌باشد. تعاونی‌ها به عنوان یک ابزار صرف برای درآمدهای اقتصادی مد نظر نمی‌باشند و از این رو است که بهره‌مندی مساوی همه اعضاء از خدمات تعاونی شکل می‌گیرد و نیز به همین جهت است که عامل سرمایه در یک شرکت تعاونی به عنوان عامل سودآور مطرح نمی‌باشد و یا اگر سودی بر آن مترتب باشد بسیار لقیل و اندک خواهد بود و به همین دلیل است که اعضاء می‌توانند مالکیت

شرکت تعاونی را در دست داشته و بر فعالیت‌های آن نظارت نمایند و چنانچه مالکیت شرکت تعاونی و نظارت بر آن از اعضاء خارج شود تعاونی هویت خود را از دست خواهد داد.

البته واضح است که یک شرکت تعاونی برای این که بتواند به کار و فعالیت خود توسعه دهد و در شرایط بازار در فضای مطمئن قرار گیرد ناگزیر به جمع آوری سرمایه و یا سرمایه‌گذاری می‌باشد. در جهت تحقق این امر رویکرد اولیه تعاونی‌ها معمولاً به اعضاء خود می‌باشد و از این طریق به جمع آوری سرمایه می‌پردازند ولی می‌توانند علاوه بر آن از سایر منابع و بیرون از تعاونی نیز اقدام نمایند و ضمناً تعاونی‌ها می‌توانند با سایر تعاونی‌ها مشارکت نموده و از این طریق نیز نسبت به تأسیس شرکت‌های مادر و یا شرکت‌های جانبی بپردازند. روشهای مذکور از جمله شیوه‌هایی هستند که تعاونی‌ها می‌توانند نسبت به جمع آوری سرمایه و نیز سرمایه‌گذاری اقدام نمایند.

از طرف دیگر به این نکته نیز باید توجه داشت که رقابت‌های فشرده و شدید بازار می‌تواند بر تعاونی‌ها فشار وارد آورد و در نتیجه آنها را از ماهیت خود خارج سازد، لذا در چنین شرایطی باید در قانون تعاون پیش بینی‌های لازم در مورد نظارت مستمر و مؤثر اعضاء بر امور تعاونی‌ها به عمل آید. بدیهی است چنین اقدامی سبب خواهد شد تا تعاونی‌ها تحت فشارهای رقابتی بازار از ماهیت و هویت خود خارج نشوند.

در زمینه تحقق جمع آوری سرمایه و سرمایه‌گذاری توسط تعاونی‌ها نکات ذیل می‌تواند چه به هنگام تدوین لایحه قانونی و چه به هنگام تعیین سیاست‌ها و استراتژی‌ها توسط دولت‌ها مورد ملاحظه قرار گیرد.

الف - اعضاء تعاونی باید نسبت به تأمین سرمایه مورد نیاز اقدام نمایند و البته تأمین سرمایه توسط اعضاء باید به نحوی باشد که یک فرد و یا چند نفر نتوانند مجموع دارائی شرکت تعاونی را تصاحب نمایند. هر چند به سهم سرمایه اولیه سودی تعلق

شناخت تحولات جهانی و نیز تأثیر گذاری آن بر نهضت تعاون از جمله اموری است که هم بر عهده دولت‌ها و هم بر عهده مدیران و اعضاء تعاونی‌ها می‌باشد. امروزه بیش از هر زمان دیگر نیاز به علم و فن آوری و اطلاع رسانی همراه با مدیریت کارآمد برای رونق و توسعه نهضت تعاون ضروری می‌باشد.

نمی‌گیرد و یا میزان آن بسیار کم است ولی به اعضایی که در تعاونی‌ها سرمایه گذاری می‌نمایند می‌توان سود معقول و مناسب با شرایط بازار پرداخت نمود.

ب - تعاونی‌ها را باید نسبت به سرمایه گذاری در سایر تعاونی‌ها اعم از تعاونیهای

داخلی و یا خارجی تشویق و ترغیب نمود. البته به این نکته نیز باید توجه نمود که به هنگام سرمایه گذاری با تعاونی‌های خارجی ملاحظات قانونی مربوط به سرمایه گذاری خارجی رعایت گردد.

ج - افراد غیر عضو در تعاونی‌ها مشروط بر این که ماهیت نظارت اعضاء بر تعاونی خدشه دار نشود می‌توانند سرمایه گذاری نمایند. تعاونی‌ها نیز مشروط بر این که نظارت اعضاء بر آنها وجود داشته باشد مجاز به تأسیس شرکتهای مادر و یا شرکتهای جانبی که سودآوری برای اعضاء داشته باشد، می‌باشند.

د - تعاونی‌ها می‌توانند مزایای رقابتی و ترجیحی خود را در بازار عرضه نمایند.

ه - به هنگام محاکمه یک تعاونی بخواهد از وضعیت تعاونی به یک شرکت غیر

تعاونی تبدیل شود و در صورتی که این موضوع در قوانین پیش بینی شده باشد، تغییر و یا تبدیل وضعیت آن باید به تأیید اکثریت اعضاء برسد.

و - قوانین باید به نحوی تنظیم و تدوین شود که مانع سلطه دیگران بر تعاونی‌ها شود.

ز - دولتها به هنگام تدوین لوایح قانونی و یا سیاست‌های مالیاتی طبیعت تعاونی‌ها را در نظر بگیرند.

ح - چنانچه دولتها تصمیم به خصوصی سازی شرکتهای دولتی داشته باشند، واگذاری چنین شرکت‌هایی به تعاونی‌هایی که در آن رابطه فعالیت می‌نمایند از اولویت باید برخوردار باشند.

۷- کمک‌های رسمی توسعه

بررسی‌های به عمل آمده نشان می‌دهد که اغلب تعاونی‌های موجود در منطقه آسیا و اقیانوسیه نتوانسته‌اند از کمک‌های رسمی توسعه که توسط دولتها و سازمانهای بین‌المللی صورت می‌گیرد استفاده نمایند و غالباً نیز پس از دریافت کمک‌های مزبور آن گونه که شاید و باید نتوانسته‌اند از آن بهره‌مند شوند و علت این امر را باید در نادیده گرفتن طبیعت تعاونی‌ها توسط دولتها و سازمانهای بین‌المللی کمک‌کننده دانست. از طرف دیگر بدیهی است که بهره‌مند شدن از این نوع کمک‌ها میزان بهره‌وری در تعاونی‌ها را افزایش خواهد داد، لذا در جهت بهره‌مندی تعاونی‌ها از این نوع کمک‌ها توصیه می‌شود که کمک‌های رسمی دولتها و مؤسسات بین‌المللی با توجه به نکات ذیل صورت گیرد.

الف - بیانیه هویت تعاونی که توسط اتحادیه بین‌المللی تعاون انتشار یافته است مورد احترام قرار گیرد.

ب - کمک‌ها به تعاونی‌ها و از طریق آنان صورت پذیرد.

ج - کمک‌ها موجبات فروپاشی تعاونی‌ها را فراهم ننماید.

د - کمک‌ها با توجه به نیازهای تعاونی‌ها انجام گیرد.

